

Nr 61.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1933 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om befrielse för förre mästerlotsen K. Roos från skyldigheten att till statsverket inleverera viss lotsningsersättning.

(3:e avd.)

I en inom andra kammaren av herrar *E. Lithander* och *N. Christiernsson* väckt motion, nr 125, har hemställts, att riksdagen måtte av billighetsskäl befria f. d. mästerlotsen K. Roos från den numera utdömda skyldigheten att till kungl. lotsstyrelsen inleverera behållen ersättning enligt § 30 i lotsförordningen eller tillhopa 1,666 kronor 33 öre.

För vad i ärendet tidigare förekommit har i motionen lämnats följande redogörelse:

»År 1919 blev dåvarande mästerlotsen K. Roos i Hälsingborg av lotsstyrelsen instämd till Malmö rådhusrätt för att redovisa av honom behållen ersättning enligt § 30 lotsförordningen. I dom den 15 maj 1919 blev han av rådhusrätten frikänd från redovisning. Den 30 december 1919 fastställde skånska hovrätten Malmö rådhusrätts frikännande dom. J. K. tillät ej målets fullföljande till högsta domstolen. Laga kraftvunnen dom på att ersättning enligt § 30 lotsförordningen icke skulle utgå till statsverket förelåg alltså. Efter denna kraftvunna dom företog Roos en del liknande lotsningar, så att 60 procent därav uppgick till 1,666 kronor 33 öre. Dessa medel behöll han, ty domen gav ju rätt därtill, och det synes också som om lotsstyrelsen ej haft rätt mottaga redovisning, även om Roos velat redovisa.

I december 1930 instämades Roos på nytt av lotsstyrelsen till Hälsingborgs rådhusrätt i och för redovisning av dessa medel. I dom den 8 april 1931 blev han dömd till redovisning (2 mot 1). Skånska hovrätten fastställde den 18 december 1931 rådhusrättens dom. Vad som var laglig rätt 1919 var det alltså ej 1931. Roos har senare sökt att av nåd bliva befriad från redovisning, vilken underdånig ansökan Kungl. Maj:t emellertid avslagit.»

Vidare hava motionärerna framhållit, att Kungl. Maj:ts beslut syntes hava påverkats av utgången av det uppmärksammade s. k. stora lotsmålet, i det att betänkligheter rests mot att Roos skulle kommit i bättre ställning än den mängd lotsar, vilka genom detta senare lotsmål dömts att redovisa och även redovisat. Roos intoge emellertid den särställningen, att han ensam genom det först omförmälda, genom skånska hovrättens utslag den

30 december 1919 fastställda lotsmålet blev tilldömd att icke vara redovisningsskyldig. Hans vägran att redovisa hade alltså grundats på laga kraftvunnen frikännande dom och det vore uppenbarligen denna utgång av målet, som ingivit Roos den fasta övertygelsen, att han kunde för egen del fritt disponera över de intjänta medlen. Avsevärd tid hade förflutit, sedan dessa medel intjänts, och Roos hade numera som pensionsmässig avgått från sin tjänst.

Utskottet.

Såsom i motionen framhållits, har Roos i en till Kungl. Maj:t ställd skrift anhållit om befrielse från redovisning av det ersättningsbelopp, varom fråga är.

I ett av lotsstyrelsen avgivet utlåtande i ärendet den 1 april 1932 meddelar styrelsen bland annat — efter att hava erinrat om vad i frågan tidigare förekommit — att Roos i skrivelse till styrelsen uppgivit, att han utöver sin pension icke hade några tillgångar, alldenstund hans processer med statsverket kostat honom stora summor.

För vinnande av ytterligare upplysning rörande Roos' ekonomiska förhållanden hade styrelsen införskaffat utdrag beträffande Roos, som avgått med pension ur lotsverkets tjänst från och med den 1 november 1929, ur taxeringslängden för Hälsingborgs stad för åren 1927—1931. Av dessa utdrag framginge, att Roos under åren 1926—1930 haft en av taxeringsnämnden uppskattad inkomst av tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet uppgående till 6,795, 6,762, 6,625, 6,427 och 2,560 kronor för respektive år.

Roos hade tidigare i den i motionen omförmälda hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 30 december 1919 uppenbarligen haft fullgoda skäl för att icke redovisa de ersättningsbelopp, som han numera förpliktats utgiva. Även om betydelsen av nämnda dom i nu förevarande hänseende, objektivt sett, bortfallit genom högsta domstolens dom i det s. k. stora lotsmålet den 18 april 1928, vore det emellertid tydligt, att det för en icke juridiskt skolad person kunde framstå såsom en högst märklig inadvertens, att, sedan högsta ifrågakommande domstol i ett mål givit uttryck åt viss uppfattning, utgången i ett annat, fullt analogt mål, sedermera skulle bli rakt motsatt.

Med hänsyn härtill och då det, såvitt kunde bedömas, uppenbarligen skulle vålla Roos avsevärda svårigheter att vid dennes jämförelsevis höga ålder erlagga ett så högt belopp som 1,666 kronor 33 öre jämte ränta, funne styrelsen sig icke böra motsätta sig Roos' hemställan om befrielse från skyldigheten att utgiva nämnda belopp.

Från lotsstyrelsens beslut var emellertid överfyringenjören F. O. Lundberg av skiljaktig mening och anförde, att det icke syntes kunna förnekas, att befrielse, vad Roos anginge, från den honom ålagda betalningsskyldigheten skulle för de medparter, som funnes i målet, framstå såsom ett ensidigt gynnande av enskild part. Visserligen kunde ett liknande betraktelsesätt anläggas å dylika efterskänkanden i allmänhet, men enligt Lunde-

bergs uppfattning borde denna åskådning i förevarande fall, med hänsyn till omständigheterna i de mål, varom fråga vore, tillmätas större betydelse än eljest, samtidigt som dock måste medgivas, att Roos i hovrättsdomen den 30 december 1919 haft ett visst stöd för sin inställning till redovisningsfrågan. — Beträffande Roos' påstående därom att hans processer med staten dragit stora kostnader finge erinras, att dessa kostnader måste antagas till övervägande del hava guldits för länge sedan, då Roos ännu varit i tjänst och hade tämligen goda inkomster, samt att den enda kostnad av dylikt slag, som vore till storleken känd, vore Roos' andel i rättegångskostnaderna å det s. k. stora lotsmålet, vilken andel uppgivits till allenast 254 kronor 90 öre.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och vad handlingarna i ärendet innehölle, hade Lundeborg stannat vid den uppfattningen, att lotsstyrelsen borde hos Kungl. Maj:t avstyrka Roos' framställning.

I utlåtande den 27 april 1932 har statskontoret därefter anført, att de i ärendet förekomna omständigheterna knappast syntes giva tillräckligt stöd för medgivande åt sökanden av sådan undantagsställning, som skulle följa av ett bifall till den gjorda ansökningen. Statskontoret funne sig därför icke kunna tillstyrka bifall till densamma.

Såsom i motionen erinrats, har ock Kungl. Maj:t genom beslut den 9 december 1932 icke funnit skäl bifalla ansökningen.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får utskottet hemställa,

att herrar Lithanders och Christiernssons ifrågavarande motion, II: 125, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 april 1933.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 58.

Reservation

av herr *Holmgren*, som ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till motionen.